

תצוגת בקר שלישית בעמק יזרעאל

בנות הפרים מותק, נס, קומם ומדין. בפעם הראשונה עמדו למבחן צאצאי 4 פרים ישראליים, בני פרי „און“ ובני פרות מאיזור פעולתו של „און“. נחלק את סיכום הרשמים לכמה סעיפים וננסה ללמוד מהחיוב והשלילה.

הקטלוג, אשר הוצא ע"י מארגני התצוגה כלל הפעם, שלא כפעמים הקודמות, רק פרטים הקר שורים בבהמות המוצגות, ולא עסק בכל בעיה אחרת, הקשורה בפר וצאצאיו (סיבות יציאה, תפוצת זירמה וכו'). הושמט הפעם הסעיף על כושר ההיחלבות של בנות הפרים, היות ולדענו אין לנו עדיין שיטה ואמצעי אובייקטיבי למדידת התכונה הזו. לקטלוג צורפו הפעם תער דות של 4 הפרים וסיכומים של תנובת החלב ל-100 ימי חליבה הראשונים של הפרות המוצגות, דבר המאפשר השוואת כושר ההנבה, גם כשהתנובות הראשונות (של מבכירות) טרם הושלמו וכשאין לגביהן השפעה של גורם ההריון.

הקטלוג הוצא הפעם בשתי שפות — עברית ואנגלית, ועל ידי זה ניתן חומר אינפורמטיבי נוסף לאנשי חו"ל, המתעניינים בגידול בקר בישראל.

המקום, מתוך רצון למנוע קשיים אשר התגלו בשתי התצוגות הקודמות, שהתקיימו במשקים, נמצאה חורשת שריד כמתאימה ביותר לתכלית זו; הבהמות הוצגו בצל עצי-אורן ובקרבת המכון של „און“. היום, לאחר התצוגה, אנו יכולים לסכם שדרושה הכשרה יסודית של זירת התצוגות כדי שנוכל להמשיך ולהציג את הבהמות במקום הזה. נתברר שהשטח הוא צר והצפיפות הפריעה לקהל לראות את קבוצות הפרות כשלמות. פני השטח המדרוניים, הקשו את השיפוט של בהמות בודדות. חוסר סידורים מתאימים לקשירת הפרות והצבתם במקום, הקשה על המארגנים. יש, לכן, צורך להקים במקום הזה מבנה מתאים לעריכת תצוגות בקר. הדבר הזה, למרות ההשקעה הכספית הקשורה בו, יאפשר עריכת תערוכות רבות יותר, בפחות מאמץ פיזי ונפשי מצד המארגנים, והעיקר — יציג את הבקר בתנאים אשר יאפשרו לקהל שיפוט נוח ונכון.

היו שנים, בהן כל תערוכת-בקר מקרית, אשר נערכה לרגל מאורע כללי כל שהוא, עוררה תקוות שהנה ישתרש אצלנו המנהג של תצוגות בקר קבועות. התקוות האלה לא נתמלאו; כפי הנראה לא בשלו עדיין הצורך והכרת חשיבותה של תצוגת בקר סדירה. המצב הזה נמשך עד לפני שלוש שנים, כשאורגנה תצוגת בקר ראשונה בעמק, שמטרתה היתה השוואת בנות פרי „און“, „קישון“ ו„גיל“. מתוך צורך לשלב מבחן גופני במבחני כושר הייצור של בנות פרי „און“, הוחל במפעל של תצוגות. ויש להן המשך: בשנה ראשונה התקיימה תצוגה, מפוזרת על פני 3 משקים — בית אלפא, מזרע ויפעת; השניה, בתשי"ט — ביגור, בה הוצגו 5 קבוצות של פרות, בנות הפרים מקסים, סנה, ספיר, מלך וחמדן. השנה אורגנה התצוגה השלישית בחורשת שריד ובה עמדו למבחן 4 קבוצות של פרות, בנות הפרים נס, מותק, מדין וקומם. למפ"ע על התצוגות כמה תכונות אופייניות:

1. חומר תצוגה בלתי מבורר, אשר נותן אפשרות לבחון „חתך“ נאמן ממה שפר יכול להוריש לבנותיו בגיבוש האקסטריאור.

2. התעוררות ענין בציבור הבוקרים כלפי תכונות נוספות של פרותיהם, בנוסף לתכונות ייצור החלב, וכן התאמנות בשיפוט מבנה גוף של בקר.

3. התחרות בריאה בין המשקים, בהבאת בקר נקי ומצוחצח והתעוררות של רוח התנדבות בין אנשי האיזור לביצוע מפעל משותף לכל עובדי ענף הבקר.

4. עצם התכנסות של מאות בוקרים ותיקים וצעירים באיזור כפרי לשם עיסוק בסוגיה מעשית-מקצועית — יש בה מהחיוב גם מבחינת „קירוב לבבות“, פגישת רעים והחלפת דעות וניסיון. מה עוד, שהמאורע לובש צורה של מסורת קבועה ויציבה.

לאור כל אלה, יש לראות את תצוגת הבקר, אשר התקיימה בחורשת שריד ב-19.10.60, כ-600 בוקרים הועמדו לפני הבעיה, איך לסווג את 4 הקבוצות של פרות, אשר כללו 54 בהמות מ-18 משקים,

מצויין	— 10 נקודות
טוב מאוד	— 9 "
טוב	— 8 "
מספיק	— 7 "
בלתי מספיק	— 6 "

התכונות שנבחנו הן: אורך, עומק, גב, מותן ועכוז, רגליים, אופי חלבני, טיב העטין, מבנה העטין הקדמי, מבנה העטין האחורי, הפטמות, רושם כללי.

סיכום הנקודות בצירוף מידות אורך הראש והיקף החזה — נותנים את ההערכה של התכונות הגופניות.

לפי שיטה זו החליטו על דירוג כדלקמן:

I מותק	{ (הפרש נקודות מינימלי)
II נס	
III קומם	
IV מדין	

הפעם לא נתגלו למעשה "חילוקי דעות" בין הקהל לבין השופטים, כפי שזה קרה בפעם הקודמת ביגור.

לסיכום, יש לציין שלמרות הקשיים הטכניים הרבים, הקשורים באירגון תצוגת בקר בממדים אלה (קרוב ל-60 בהמות מ-18 משקים), — כדאי היה המאמץ. יש לשמור על כך, שהמסורת הצעירה לימים של תערוכות שנתיות בעמק תימשך והפגמים יתוקנו ע"י הקמת מקום קבוע ומתאים למטרה זו.

לבסוף יבואו על הברכה כל אלה, אשר נתנו את ידם לביצוע והצלחת המפעל: אגודת "און", מינהל ההדרכה, המחלקה לבקר, הוועדה האזורית של התאחדות מגדלי הבקר, ואחרון, אחרון חביב — 18 המשקים ששלחו את פרותיהם לתצוגה.

שלמה דורי

השיפוט. כבשנה שעברה חולק גם הפעם השיפוט לשניים: שיפוט ע"י הקהל על גליונות מיוחדים ושיפוט ע"י ועדת השופטים, אשר ימים מספר לפני התצוגה, עברה בכל 18 המשקים וסיווגה את הפרות, לפי שיטת סיווג חדשה. השתתפו בשיפוט כ-80 איש.

על משתתפי השיפוט היה לדרג את 4 הקבוצות לפי התכונות הבאות:

1. מבנה גוף (כולל משקל, פרופורציה בין חלקי גוף שונים, יציבה);
2. מבנה עטין (סימטריות, חיבורו לגוף, מידת קום הפטמות, התפתחותו הכללית);
3. התאמה לטעמו וצרכיו של הבוקר (אחידות הקבוצה, טיפוסיות חלבנית, התאמה לתנאים משקיים).

הבוקרים שפטו כדלקמן (המספרים ליד כל פר מציינים את מקומו בדירוג):

מבנה גוף	עטין	התאמה לצרכי המשק
I נס	I קומם	I נס
II מותק	II נס	II מותק
III קומם	III מותק	III קומם
IV מדין	IV מדין	IV מדין

יש לציין שקבוצת בנות "נס" היתה מבוגרת יותר — דבר, אשר השפיע ללא ספק על תרשמות הקהל בכל הנוגע למשקל גוף והתפתחות כללית.

ועדת השופטים שחבריה היו: ראובן בר-ענן (מחלקה לבקר), משה היימן ("און") ויוחנן רון (משמר העמק), שפטה, זו הפעם הראשונה, לפי שיטת סיווג חדשה.

השיטה מבוססת על הערכת 10 תכונות גוף. כל תכונה יכולה לזכות באחד מחמשת הציונים הבאים:

- לפני כ-100 שנים היו האנשים מייצרים לעצמם בביתם (במשקם) כ-80% ממצרכיהם.
- בסקר שנערך בזמן האחרון בצפון קארוליינה (ארה"ב) מצאו ש-90% מבני הבקר שנשחטו בבתי-המטבחיים היו נגועים בתולעים.
- בניסויים חדשים באוהאיו (ארה"ב) הוכח שאפשר להסתפק במנות קטנות יותר של ויטאמין D לשם הגנת הפרות בפני קדחת החלב, כב-20 מיליון יחידות ליום לעומת 30 מיליון יחידות, שהומלץ עליהן בעבר.